

DEPUTAT ÎN PARLAMENTUL REPUBLICII MOLDOVA

MD-2073, Chișinău, bd. Ștefan cel Mare nr.105

www.parlament.md

26 martie 2013

55 Nr. 07

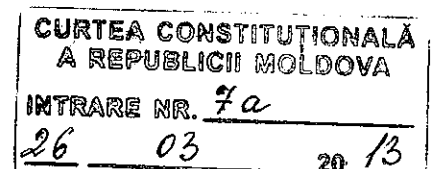
Curtea Constituțională a Republicii Moldova

*str. Alexandru Lăpușneanu nr. 28,
Chișinău MD 2004, Republica Moldova*

SESIZARE

prezentată în conformitate cu art. 25 lit. g) din Legea 317-XIII din 13 decembrie 1994 cu privire la Curtea Constituțională și art. art. (1) lit. g) și 39 din Codul Jurisdicției Constituționale nr. 502-XIII din 16 iunie 1995

Serghei SÎRBU,
Deputat

I. AUTORUL SESIZĂRII

SÎRBU SERGHEI

1. Deputat în Parlament, Vicepreședintele Comisiei juridice, numiri și imunități
2. bd. Ștefan cel Mare 105, mun. Chișinău
3. tel. 022268149

2. OBIECTUL SESIZĂRII

Prezenta sesizare are ca obiect de examinare unele prevederi și sintagme din Legea cu privire la notariat nr. 1453-XIV din 8 noiembrie 2002, după cum urmează:

- Sintagma „ordinul ministrului justiției” din art. 15 alin. (3);
- Sintagma „ordinul ministrului justiției” din art. 16 alin. (2), referitor la temeiurile prevăzute la lit. b) și f) din alin. (1) al art. 16;
- Alin. (4) din art. 16, referitor la temeiurile prevăzute la lit. b) și f) din alin. (1) al art. 16
- Alin. (2) din art. 24 referitor la suspendarea și retragerea licenței;
- Alin. (5) din art. 24 referitor la suspendarea și retragerea licenței.

III. CADRUL NORMATIV PERTINENT

1. Constituția Republicii Moldova

Articolul 1

Statul Republica Moldova

...

(3) Republica Moldova este un stat de drept, democratic, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme și sînt garantate.

Articolul 4

Drepturile și libertățile omului

(1) Dispozițiile constituționale privind drepturile și libertățile omului se interpretează și se aplică în concordanță cu Declarația Universală a Drepturilor Omului, cu pactele și cu celelalte tratate la care Republica Moldova este parte.

(2) Dacă există neconcordanțe între pactele și tratatele privitoare la drepturile fundamentale ale omului la care Republica Moldova este parte și legile ei interne, prioritate au reglementările internaționale.

Articolul 7 Constituția, Lege Suprema

Constituția Republicii Moldova este Legea ei Suprema. Nici o lege și nici un alt act juridic care contravine prevederilor Constituției nu are putere juridică.

Articolul 23

Dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle

(1) Fiecare om are dreptul să i se recunoască personalitatea juridică.

(2) Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle.

În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative.

Articolul 46

Dreptul la proprietate privată și protecția acesteia

(1) Dreptul la proprietate privată, precum și creanțele asupra statului sînt garantate.

(2) Nimic nu poate fi expropriat decît pentru o cauză de utilitate publică, stabilită potrivit legii, cu dreaptă și prealabilă despăgubire.

(3) Averea dobîndită licit nu poate fi confiscată. Caracterul licit al dobîndirii se prezumă.

(4) Bunurile destinate, folosite sau rezultate din infracțiuni ori contravenții pot fi confiscate numai în condițiile legii.

(5) Dreptul de proprietate privată obligă la respectarea sarcinilor privind protecția mediului înconjurător și asigurarea bunei vecinătăți, precum și la respectarea celorlalte sarcini care, potrivit legii, revin proprietarului.

(6) Dreptul la moștenire a proprietății private este garantat.

Articolul 54

Restrîngerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți

(1) În Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului.

(2) Exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrîngeri decît celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional și sînt necesare în interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidențiale sau garantării autorității și imparțialității justiției.

(3) Prevederile alineatului (2) nu admit restrîngerea drepturilor proclamate în articolele 20-24.

(4) Restrîngerea trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o și nu poate atinge existența dreptului sau a libertății.

2. ACTELE INTERNAȚIONALE:

Convenția Pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale:

Articolul 1 din Protocolul adițional Protecția proprietății

“Orice persoană fizică sau juridică are dreptul la respectarea bunurilor sale. Nimeni nu poate fi lipsit de proprietatea sa decît pentru cauză de utilitate publică și în condițiile prevăzute de lege și de principiile generale ale dreptului internațional.

Dispozițiile precedente nu aduc atingere dreptului Statelor de a adopta legile pe care le consideră necesare reglementării folosirii bunurilor conform interesului general sau pentru a asigura plata impozitelor ori a altor contribuții, sau a amenzilor.”

3. LEGISLAȚIA INTERNĂ

Legea cu privire la notariat

Articolul 8. Statutul notarului

(1) Notarul este persoana autorizată de stat să presteze în numele acestuia servicii publice prin desfășurarea activității notariale în baza licenței eliberate de Ministerul Justiției, în condițiile prezentei legi.

(2) Notarul se numește în funcție prin ordinul ministrului justiției.

(3) Notarul suportă toate cheltuielile pentru exercitarea activității sale conform prezentei legi.

(4) În activitatea sa notarul este independent și se supune numai legii.

(5) Orice imixtiune în activitatea notarului este interzisă.

Articolul 9. Dreptul la exercitarea activității de notar

Notar poate fi persoana care:

- a) este cetățean al Republicii Moldova cu domiciliu pe teritoriul ei;
- b) are capacitate deplină de exercițiu;
- c) este licențiat în drept;
- d) a efectuat stagiul de 1 an la notar și a promovat concursul pentru suplinirea locurilor vacante de notar anunțat de Ministerul Justiției;
- e) posedă limba moldovenească;
- f) nu are antecedente penale nestinse;
- g) are o reputație ireproșabilă.**

Articolul 12. Organizarea concursului și admiterea la activitatea notarială

(1) La activitatea notarială se admit persoanele care au promovat concursul în funcție de ordinea mediilor și de opțiunea teritorială solicitată.

(2) Concursul pentru suplinirea locurilor vacante este susținut în fața unei comisii de concurs constituită din 6 membri, dintre care 1 reprezentant delegat de Ministerul Justiției, 2 notari și 3 profesori titulari de drept selectați prin concurs public. Condițiile de organizare a concursului pentru suplinirea locurilor vacante se aprobă de Ministerul Justiției.

(3) Persoana care a promovat concursul este investită, la cerere, cu împuterniciri de exercitare a activității notariale, prin ordinul ministrului justiției, dacă:

- a) îndeplinește condițiile prevăzute la art.9;
- b) a obținut licența și a depus jurământul;
- c) a depus la Ministerul Justiției specimenul semnăturii și amprenta sigiliului;
- d) a înregistrat la Ministerul Justiției sediul biroului notarului;
- e) a încheiat contract de asigurare de răspundere civilă.

(4) Condițiile prevăzute la alin.(3) lit.c)-e) urmează să fie îndeplinite în termen de 90 de zile de la data primirii licenței pentru activitatea notarială.

(5) Nerespectarea nemotivată a termenului menționat la alin.(4) duce la retragerea licenței.

(6) Ordinul de investire cu împuterniciri se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Articolul 15. Suspendarea activității notarului

(1) Activitatea notarului se suspendă în caz de:

- a) incompatibilitate, conform art.21 alin.(1);
- b) depunere de către notar a cererii conținând temeiul suspendării – pe un termen ce nu depășește 3 ani ori pe perioada exercitării unei funcții publice sau electivă;
- c) incapacitate temporară de muncă;
- d) neachitare a obligațiilor financiare aferente activității sale profesionale, stabilită prin hotărîre judecătorească definitivă, după 6 luni de la scadența acestora – pînă la achitarea debitului;
- e) comitere, la efectuarea actelor notariale, de încălcări depistate în urma unor controale;
- f) refuz repetat, nemotivat, de a permite membrilor comisiei de control, aprobate de către Ministerul Justiției, accesul în biroul notarului pentru efectuarea controalelor și/sau refuz repetat, nemotivat, de a prezenta actele solicitate de aceștia.
- g) emitere a unei hotărîri judecătorești irevocabile privind suspendarea provizorie din funcție sau de aplicare a unei măsuri preventive sub formă de arest preventiv sau arest la domiciliu;
- h) lipsă a contractului de asigurare de răspundere civilă pînă în momentul încheierii contractului;
- i) încălcare a obligațiilor prevăzute de Codul deontologic al notarilor.

(2) Suspendarea activității notarului se dispune prin **ordinul ministrului justiției**. În ordin vor fi indicate temeiurile suspendării, perioada pentru care se suspendă activitatea notarului și locul de păstrare provizorie a arhivei activității notariale. În Registrul de stat al notarilor se va face mențiunea despre suspendarea activității notarului.

(3) Suspendarea activității notarului în temeiurile stipulate la alin.(1) lit.a), d)-f), h) și i) se efectuează prin **ordinul ministrului justiției**, în baza deciziei colegiului disciplinar.

(4) După comunicarea ordinului de suspendare a activității sale, notarul este obligat, în termen de 3 zile, să-și transmită sigiliul spre păstrare provizorie la Ministerul Justiției, iar arhiva activității notariale, în termen de 1 lună, să o transmită spre păstrare provizorie unui notar din același teritoriu de activitate. Nerespectarea termenelor de transmitere a sigiliului și a arhivei activității notariale poate servi drept temei pentru retragerea licenței.

(5) Ministerul Justiției va ridica, în termen de 3 zile, sigiliul și, în termen de până la 1 lună – arhiva activității notariale în cazul în care notarul, din motive obiective, nu are posibilitatea să le transmită personal spre păstrare provizorie.

(6) Reluarea activității suspendate a notarului se face în baza unei cereri adresate ministrului justiției, cu excepția situației menționate la alin.(1) lit.g), unde suplimentar se va prezenta și dovada privind lipsa antecedentelor penale.

(7) Ministrul justiției, în termen de 2 săptămâni de la depunerea cererii, va emite un ordin privind reînvestirea notarului cu împuterniciri și va dispune restituirea sigiliului. După reluarea activității suspendate, arhiva activității notariale transmisă spre păstrare provizorie se restituie notarului integral. În Registrul de stat al notarilor se va face mențiunea despre reluarea activității notarului.

(8) Îndeplinirea de către notar a actelor notariale pe perioada suspendării activității servește drept temei pentru retragerea licenței.

(9) Actul notarial nu poate fi declarat nul pe motivul că acesta a fost îndeplinit de un notar a cărui activitate a fost suspendată.

(10) Ordinul cu privire la suspendarea activității notarului se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Articolul 16. Încetarea activității notarului

(1) Activitatea notarului încetează în cazul:

- a) depunerii cererii;
- b) necoresponderii condițiilor prevăzute la art.9;
- c) decesului;
- d) condamnării de către instanța de judecată printr-o hotărâre definitivă pentru săvârșirea cu intenție a unei infracțiuni;
- e) declarării lui dispărut fără veste sau declarării morții lui;
- f) retragerii licenței;
- g) atingerii vârstei de 65 de ani.

(2) Încetarea activității notarului se dispune prin **ordinul ministrului justiției** cu retragerea ulterioară a licenței, radierea acestuia din Registrul de Stat al Notarilor și publicarea în Monitorul Oficial al Republicii Moldova a ordinului respectiv.

(3) Din momentul aducerii la cunoștință a ordinului cu privire la încetarea activității, notarul nu are dreptul să îndeplinească acte notariale și este obligat, în termen de 15 zile, să predea spre lichidare sigiliul și să prezinte la Ministerul Justiției dovada ce confirmă distrugerea acestuia, iar în termen de 1 lună – să predea arhiva activității notariale.

(3¹) Ministerul Justiției va ridica, în termen de 15 zile, sigiliul și, în termen de 1 lună – arhiva activității notariale în cazul în care notarul se află în imposibilitatea de a le transmite personal.

(4) Ordinul cu privire la încetarea activității notarului poate fi atacat în instanța de judecată.

(5) Orice act notarial îndeplinit de notar după încetarea activității lui este nul.

Articolul 21. Incompatibilități și restricții în activitate

(1) Activitatea notarului este incompatibilă cu orice altă activitate remunerată, cu excepția celei științifice, didactice și de creație.

(2) Notarul nu are dreptul să îndeplinească acte notariale pe numele și în numele său, pe numele și în numele soțului, precum și pe numele și în numele rudelor pînă la gradul III inclusiv, sau al afinilor pînă la gradul II inclusiv.

(3) În cazurile prevăzute la alin.(2), dacă pe teritoriul unde notarul își desfășoară activitatea nu este alt notar care poate îndeplini actul notarial, ministrul justiției desemnează notarul care urmează să îndeplinească actul notarial respectiv.

(4) Actul notarial îndeplinit cu încălcarea restricțiilor prevăzute la alin.(1) și (2) este nul.

Articolul 22. Absența notarului de la birou

(1) Notarul nu poate absenta de la birou mai mult de 7 zile lucrătoare consecutive fără a informa Ministerul Justiției.

Articolul 22¹. Colegiul disciplinar

(1) Colegiul disciplinar se constituie pe lângă Ministerul Justiției și are drept scop examinarea cazurilor privind răspunderea disciplinară a notarilor.

(2) Mandatul colegiului disciplinar este de 4 ani. Un membru al colegiului disciplinar poate să-și exercite împuternicirile cel mult două mandate consecutiv.

(3) Colegiul disciplinar este format din 7 membri, dintre care 1 desemnat de ministrul justiției, 2 profesori titulari de drept, 3 notari și un reprezentant al societății civile, aleși printr-un concurs organizat de Ministerul Justiției. Un membru al colegiului disciplinar nu poate fi concomitent și membru al Comisiei de licențiere a activității notariale.

(4) Colegiul disciplinar își desfășoară activitatea în baza unui regulament aprobat de Ministerul Justiției.

(5) Colegiul disciplinar examinează, la cererea ministrului justiției și a notarilor, sesizările privind încălcarea de către notari a obligațiilor profesionale și/sau a Codului deontologic al notarilor.

(6) În timpul examinării abaterii disciplinare, participarea notarului tras la răspundere disciplinară este obligatorie. Dacă notarul lipsește în mod nejustificat, colegiul disciplinar poate să decidă examinarea abaterii disciplinare în lipsa lui.

(7) Membrii colegiului disciplinar sînt obligați să păstreze secretul profesional și să nu divulge informația aflată în cursul procedurilor disciplinare intentate notarilor.

Articolul 24. Sancțiunile disciplinare

(1) În funcție de gravitatea faptelor, se aplică următoarele sancțiuni disciplinare:

- a) avertizarea;
- b) mustrarea;
- c) suspendarea din funcție pe o durată maximă de 6 luni;
- d) retragerea licenței.

(2) **Sancțiunile disciplinare se aplică de către ministrul justiției, în baza deciziei colegiului disciplinar.**

(3) Sancțiunea disciplinară poate fi aplicată nu mai târziu de 6 luni de la data constatării abaterii și nu mai târziu de 2 ani de la data comiterii ei. În termenul indicat nu se include durata procedurii penale.

(4) Până la aplicarea sancțiunii disciplinare, colegiul disciplinar este obligat să efectueze o examinare prealabilă.

(5) **Ordinul cu privire la aplicarea sancțiunii disciplinare poate fi contestat în instanța de judecată.**

IV. PRETINSELE ÎNCĂLCĂRI ȘI ARGUMENTELE DE RIGOARE

1. Art. 15 din Legea cu privire la notariat stabilește temeiurile și procedura de suspendare a activității notarului. Alin. (3) din acest articol prevede că pentru un șir de temeuri cu caracter litigios suspendarea activității notarului se dispune prin ordinul ministrului justiției, în baza deciziei colegiului disciplinar.

Art. 16 alin. (2) prevede că încetarea activității notarului se dispune prin ordinul ministrului justiției cu retragerea ulterioară a licenței.

Conform art. 24 alin. (2) sancțiunile disciplinare, inclusiv suspendarea și retragerea licenței se aplică de către ministrul justiției, în baza colegiului disciplinar.

2. Consider că prevederile menționate, potrivit cărora dreptul de a suspenda și a dispune încetarea activității notarului prin retragerea licenței de către ministrul justiției contravin art. 46 și 54 din Constituție și art.1 protocolul I al Convenției Europene pentru Apărare Drepturilor Omului. Totodată, dat fiind unele prevederi neclare și imprecise ale legii, consider că este afectată și integritatea art. 23 din Legea Supremă.

3. Conform Legii cu privire la notariat, notarul este persoana autorizată de stat să presteze în numele acestuia servicii publice prin desfășurarea activității notariale în baza licenței eliberate de Ministerul Justiției.

Notarul se numește în funcție prin ordin al ministrului justiției în baza unui concurs și cu respectarea unor cerințe legale expres prevăzute.

În pofida faptului că Ministerul justiției este organul central de specialitate care supraveghează activitatea de notariat, elaborează și implementează politicile corespunzătoare din acest domeniu, potrivit legii **în activitatea sa notarul este**

independent și se supune numai legii. Orice imixtiune în activitatea notarului este interzisă.

Art. 20 din Legea cu privire la notariat prevede că notarul își exercită personal profesia și se bucură de stabilitate în funcție.

Astfel, constatăm că de fapt, notarul, în activitatea sa este inamovibil, exceptând cazurile expres prevăzute de lege.

4. În vederea argumentării faptului că normele contestate aduc atingere principiului constituțional al dreptului de proprietate prevăzut la art. 46 urmează să identificăm dacă poate fi licența pentru activitate notarială considerată „bun”.

Consider că licența notarului poate și trebuie să fie considerată ca un „bun” în sensul art. 1 Protocolul I al CEDO.

Licența de a desfășura o anumită activitate a fost în mod constant considerată un „bun” în sensul art. 1 din Protocolul I la Convenția Europeană, în măsura în care oferă persoanelor vizate un drept asupra unui interes material și acesta indiferent de faptul dacă actul este de natură administrativă (*Bimer S.A. v. Moldova și Megadat.com SRL v. Moldova*).

În același sens, Curtea Europeană a considerat că licența unui avocat sau cea a unui expert contabil este un „bun” garantat de articolul 1 din Protocolul I la Convenția Europeană, ținând cont de faptul că implică elemente patrimoniale ce permit obținerea unor venituri (*H. v. Belgia, van Marle și alții v. Olanda*).

Sigur că notarii nu sunt întreprinzători iar serviciile lor poartă un caracter public, servicii delegate de stat și efectuate în numele statului.

Totodată aceste servicii sunt cvasi-exclusive, nimeni în afară de notari, cu puține excepții, nu le poate efectua. În pofida faptului că notarii prestează un serviciu public, aceștea nu sunt subordonați ministerului justiției, nu sunt simpli funcționari ai unei autorități executive care pot fi concediați printr-un simplu ordin.

Notarii își stabilesc onorariul și acest fapt reprezintă principala sursă de venit.

Curtea Constituțională, prin Hotărîrea sa nr.67 din 2 decembrie 1999 a stabilit clar că cuantumul plății notariale nu poate fi impus de către organele autorităților publice, deoarece în acest caz este neglijat principiul autonomiei financiare a notarului și se încalcă art. 9 alin. (2) și art. 43 alin. (1) și (2) din Constituție.

Deci, luînd act de practica Curții Constituționale, profesia de notar a fost practic, recunoscută ca una de orientare liberală.

În jurisprudența sa, Curtea Europeană a reținut că licența eliberată pentru desfășurarea unei activități liberale poate fi considerat un „bun” în sensul art. 1 din Protocolul I la Convenția Europeană, atunci cînd punerea ei în valoare a condus la formarea unei clientele. Curtea Europeană a recunoscut valoarea economică a clientelei rezultate din exercițiul unei activități.

Aplicînd raționamentele CEDO, constatăm că deținerea licenței de notar și dreptul acestuia de a-și forma propria clientelă în procesul exercitării atribuțiilor sale poate fi asimilat dreptului de proprietate, consacrat de art. 46 din Constituție și art. 1 Protocolul I CEDO.

Chiar dacă, potrivit legii, activitatea notarului nu constituie activitate de întreprinzător, deținerea licenței dă naștere pentru notar la o „speranță legitimă și rezonabilă” cu privire la caracterul ei de durată și la posibilitatea obținerii avantajelor ce rezultă din exercițiul activității care-i face obiectul în mod continuu.

5. În continuare vom analiza dacă suspendarea și retragerea licenței notarului prin ordin al ministrului justiției aduce atingere dreptului de proprietate.

Potrivit jurisprudenței Curții Europene, sistarea licenței unui avocat, refuzul de a înregistra un expert contabil sau sistarea licenței de administrare a unei afaceri constituie o ingerință în dreptul la respectarea bunurilor, garantat de art. 1 din Protocolul I CEDO.

Consider că suspendarea și retragerea licenței notarului este o măsură de reglementare a folosinței bunurilor, ce intră în domeniul de aplicare al art. 1 din Protocolul I CEDO.

În cazul suspendării și retragerii licenței notarului efectele sunt aceleași – încetarea activității, adică nu mai poate efectua acte notariale. Ca rezultat, notarul va pierde clientela sa și evident, veniturile sale. Totodată, suspendarea sau retragerea licenței va afecta grav și imaginea acelui notar, încrederea potențialilor clienți în capacitățile sale profesionale. Astfel, există o ingerință în dreptul notarului la respectarea bunurilor sale.

6. Examinînd aspectul dacă această ingerință este prevăzută de lege menționăm următoarele.

Ingerința este prevăzută de lege dar cît de previzibilă și accesibilă este?

Sarcina satului, prin art. 23 alin. (2) din Constituție este de a face accesibile toate legile și actele normative.

Prevederile legale referitoare la suspendarea activității notarului constată o contradicție conceptuală, fapt ce generează imprecizia și o previzibilitate redusă a legii.

Astfel, distingem cîteva situații de suspendare a activității notarului:

- Suspendarea în temeiul unui motiv obiectiv sau benevol (incapacitate temporară de muncă, cerere);
- Suspendarea în temeiul hotrîrii de judecată;
- Suspendarea de către ministrul justiției în baza deciziei colegiului disciplinar.

În aceste circumstanțe nu este clar în care condiții activitatea notarului se suspendă doar prin ordin al ministrului justiției și în care condiții prin hotărîre de judecată.

O problemă de accesibilitate a legii o regăsim și la art. 15 din lege care prevede procedura de încetare a activității notarului.

Astfel, prin ordin al ministrului justiției, activitatea notarului încetează, inclusiv, în cazul retragerii licenței și necorespunderii condițiilor prevăzute la art. 9. Art. 9 prevede o condiție foarte abstractă – reputație ireproșabilă, condiție legală care poate fi obiectul unor abuzuri din partea autorității centrale dat fiind imprecizia normei legale.

Art. 1 din Protocolul I din Convenția Europeană impune, înainte de toate și mai ales, ca o ingerință a autorității publice în exercitarea dreptului la respectarea bunurilor sale să fie legală. Principiul legalității implică și existența unor norme de drept intern suficient de accesibile, precise și previzibile (*Hentrich v. Franța, Lithgow și alții v. Marea Britanie*).

O normă este accesibilă și previzibilă numai atunci cînd este redactată cu suficientă precizie, în așa fel încît să permită oricărei persoane să își corecteze

conduita și să fie capabilă, cu consiliere adecvată, să prevadă, într-o măsură rezonabilă, consecințele care pot apărea dintr-o normă. [...] legea trebuie să fie accesibilă într-un mod adecvat: cetățeanul trebuie să aibă un indiciu adecvat, în circumstanțe concrete, asupra reglementărilor legale aplicabile [...]” (Hotărîrea CEDO *Silver versus Regatul Unit*).

Totodată, în jurisprudența sa Curtea Europeană a statuat că: “[...] odată ce statul adoptă o soluție, aceasta trebuie să fie pusă în aplicare cu claritate și coerență pentru a evita pe cât este posibil insecuritatea juridică și incertitudinea pentru subiectele de drept vizate de către măsurile de aplicare a acestei soluții [...]” (Hotărîrea CEDO *Păduraru versus România*).

În același sens, potrivit articolului 3 alin.(2) din Legea nr.780-XV din 27 decembrie 2001 privind actele legislative: “Actul legislativ trebuie să respecte condițiile legalității, accesibilității, preciziei [...]”.

Prin aceste reglementări de tehnică legislativă, legiuitorul a impus o serie de criterii obligatorii pentru adoptarea oricărui act normativ, a căror respectare este necesară pentru a asigura sistematizarea, unificarea și coordonarea legislației, precum și conținutul și forma juridică adecvată ale fiecărui act normativ. Astfel, respectarea acestor norme concurează la asigurarea unei legislații care respectă principiul securității raporturilor juridice, avînd claritatea și previzibilitatea necesară.

Nu putem vorbi despre claritate și previzibilitate atunci cînd avem criterii foarte vagi în ceea ce privește unele temeuri de suspendare și retragere a licenței. Nu putem identifica acea precizie în lege cînd distingem cîteva proceduri de suspendare (la cerere, prin hotărîre de judecată, prin ordin al ministrului cu și fără decizia colegiului disciplinar) și altele.

Astfel, în partea ce ține de accesibilitatea, claritatea și previzibilitatea legii, Curtea constată că normele criticate de autorul sesizării determină apariția unor situații de incertitudine, ceea ce constituie o încălcare a dispozițiilor art. 23 alin. (2) din Constituție, în coroborare cu art. 43 din Legea Supremă.

7. Dacă ingerința este proporțională scopului urmărit.

Este evident faptul că restricțiile impuse de legiuitor în ceea ce privește procedura de suspendare și retragere a licenței notarului ar putea urmări un scop legitim care servește interesul public.

Totodată, consider că această ingerință nu este proporțională scopului urmărit.

În mod normal și logic, în cazul comiterii unor grave abateri disciplinare sau alte temeuri expres prevăzute de lege, în baza deciziei colegiului disciplinar sau prin alte modalități, ministrul justiției sesizează instanța de judecată care examinînd minuțios toate circumstanțele cauzei, într-un proces contradictoriu, cu acordarea dreptului la apărare va emite o decizie definitivă în privința licenței notarului.

În acest caz vor fi respectate interesele tuturor participanților la proces.

Contestarea ulterioară în instanța de judecată a ordinului ministrului justiției nu va avea acel efect din mai multe considerente. În procesul examinării dosarului în instanță, activitatea notarului rămîne sistată iar o eventuală anulare a ordinului ministrului nu va recupera acele „bunuri” pierdute și nici imaginea notarului.

O dată cu suspendarea sau retragerea licenței notarului, ordinul ministrului se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova. Evident că această acțiune nu

are cum să nu afecteze imaginea notarului, încrederea publicului în intergitatea acestui notar.

De remarcat că suspendarea licenței notarului nu suspendă și acțiunea actele notariale întocmite de acesta.

Veniturile realizate prin valorificarea licenței de notar constituie, în principiu, singura sursă de existență a notarului dat fiind incompatibilitățile impuse de lege.

Faptul că ministrul justiției eliberează licența notarului nu înseamnă că în mod automat tot ministrul justiției este unicul în drept să o retragă. Pentru a obține dreptul de a exercita activitatea de notar legea impune condiții foarte riguroase și odată cu accesarea în această funcție notarul trebuie să se bucure de o veritabilă stabilitate în funcție și independență.

Chiar dacă la aplicarea sancțiunii disciplinare este nevoie de a lua în calcul decizia colegiului disciplinar, oricum consider că nu ministrul justiției trebuie să fie ultimul organ care va pune semnătura pe suspendarea sau retragerea licenței. Colegiul disciplinar este un organ colegial creat de Ministerul Justiției, activează în baza regulamentului aprobat de ministrul justiției. De fapt, indirect, colegiul disciplinar este subordonat ministrului justiției.

De aceea, în acest caz, cel mai obiectiv și corect ar fi ca în baza deciziei colegiului disciplinar decizia de suspendare sau retragere să fie luată de către instanța de judecată.

Curtea Constituțională a menționat anterior în jurisprudența sa, că impunerea unor astfel de măsuri severe precum suspendarea sau retragerea licenței trebuie să poată fi apreciată concret de instanța de judecată, prealabil punerii lor în executare.

Nu am putut identifica care ar fi necesitatea punerii imediate în executare a măsurii de sistare a activității unui notar, chiar și dacă a admis careva încălcări. Nu este clar care este impactul atât de negativ asupra societății dacă vom permite notarului să-și apere drepturile sale prealabil în instanță înainte de a fi sistată definitiv activitatea acestuia.

De remarcat faptul că toate actele notariale pot fi supuse controlului judecătoresc iar pentru încălcările și erorile comise notarul poartă răspundere totală. Totodată, pînă la decizia definitivă a instanței, actele notarului rămîn valabile.

În aceste condiții, atît timp cît supra legalității actelor notariale se poate expune doar instanța de judecată este evident că pentru abaterile disciplinare ale notarilor care au legătură, în special, cu perfectarea actelor notariale notarul trebuie să răspundă tot în fața instanței de judecată.

Astfel, normele constituționale nu permit substituirea instanțelor de judecată prin orice altă autoritate publică, precum și, nu permit înlocuirea procedurilor legale, menirea cărora este să asigure respectarea normelor constituționale, cu proceduri administrative simplificate. Toate aceste practici fiind într-o contradicție directă cu normele constituționale care prevăd separarea puterilor în stat și dreptul de înfăptuire a justiției.

O pildă elocventă și care prezintă tratament diferit de situația supusă controlului constituționalității este Legea nr.235-XVI din 20 iulie 2006 cu privire la

principiile de bază de reglementare a activității de întreprinzător în parte ce ține de art. 17, alin. (1) (2) și (3) care prevede că sistarea temporară a valabilității și/sau retragerea licenței/autorizației pentru activitatea de întreprinzător se face prin hotărâre judecătorească.

De asemenea, procedura judecătorească de sistare temporară a valabilității și retragerea licențelor/ autorizațiilor ce vizează activitatea de întreprinzător este prevăzută și de Capitolul XXXIV/1 (art. art. 343/1, 343/5) Cod de procedură.

Astfel consider că prevederile contestate nu asigură un echilibru just între interesele comunității și cele ale notarilor, impunându-le o povară individuală excesivă. Deci, iarăși distingem încălcarea art. 46 din Constituție și art. 1 din Protocolul I CEDO.

8. Norma prin care se dispune încetarea activității notarului prin retragerea licenței prin ordinul ministrului justiției nu este justificată și proporțională în coraport cu prevederile art. 54 din Constituție și consider că prevederea contestată restrânge exercițiul drepturilor fundamentale, fără a exista un echilibru sau proporționalitate între restrângerea acestor drepturi și scopul urmărit.

Astfel, norma supusă controlului constituționalității instituie o restrângere nejustificată a drepturilor fundamentale și nu corespund criteriilor prevăzute de articolul 54 din Constituție.

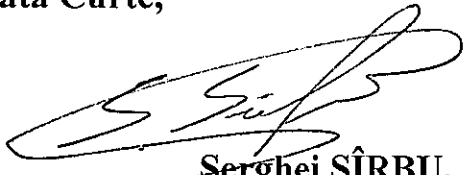
V. CERINȚELE SESIZĂRII

În temeiul celor expuse mai sus, în baza articolului 135, alineatul (1), litera a) din Constituția Republicii Moldova, a articolul 4, alineatul (1), litera a) al Legii cu privire la Curtea Constituțională și a articolului 4, alineatul (1), litera a) al Codului jurisdicției constituționale, solicit:

Curții Constituționale a Republicii Moldova să exercite controlul constituționalității asupra următoarelor prevederi din Legea cu privire la notariat:

- Sintagma „ordinul ministrului justiției” din art. 15 alin. (3);
- Sintagma „ordinul ministrului justiției” din art. 16 alin. (2), referitor la temeiurile prevăzute la lit. b) și f) din alin. (1) al art. 16;
- Alin. (4) din art. 16, referitor la temeiurile prevăzute la lit. b) și f) din alin. (1) al art. 16
- Alin. (2) din art. 24 referitor la suspendarea și retragerea licenței;
- Alin. (5) din art. 24 referitor la suspendarea și retragerea licenței.

Cu cea mai înaltă considerație pentru Onorata Curte,

Serghei SÎRBU,
deputat